



UvA: naar vier open stadscampussen

AMSTERDAM, OKTOBER 2011





Inhoudsopgave

- 1 Inhoudsopgave
- 3 UvA: naar vier open stadscampussen
- 4 Hfdst 1. Clustering bevordert de interne en externe samenwerking
- 6 Hfdst 2. Clustering biedt mogelijkheden onderwijs en onderzoek te verbeteren
- 8 Hfdst 3. Clustering zorgt voor meer efficiency en flexibiliteit in de huisvesting
- 10 Hfdst 4. Clustering vergroot de aantrekkingskracht en herkenbaarheid van de UvA
- 11 Hfdst 5. Stand van zaken huisvestingsbeleid, 12 jaar werken aan clustering

BIJLAGEN

Bijlage 1: Mijlpalen besluitvorming Binnenstadcampus

Bijlage 2: Inpassing Faculteit Geesteswetenschappen

Bijlage 3: Samenvatting in feiten

UvA Huisvestingsontwikkeling
Juliëtte Daniëls en Hilke de Vries
Amsterdam, *oktober 2011*



UvA: naar vier open stadscampussen

De Universiteit van Amsterdam werkt meer dan 12 jaar aan een huisvestingsbeleid dat is gericht op clustering van verwante wetenschappelijke disciplines in vier open stadscampussen. In dit document tonen we aan wat het belang is van deze clustering. Daarvoor zijn vier zwaarwegende argumenten. Deze worden in vier hoofdstukken uitgewerkt

1. Clustering bevordert de interne en externe samenwerking
2. Clustering biedt mogelijkheden onderwijs en onderzoek te verbeteren
3. Clustering zorgt voor meer efficiency en flexibiliteit in de huisvesting
4. Clustering vergroot de aantrekkingskracht en herkenbaarheid van de UvA

In **hoofdstuk 5** wordt de stand van zaken geschetst van het huisvestingsbeleid en de consequenties van vertraging van de besluitvorming rondom de nieuwbouw UB op het Binnengasthuisterrein voor de uitvoering van dit beleid.

1. Clustering bevordert de interne en externe samenwerking

De samenwerking tussen wetenschappelijke disciplines (interdisciplinair) en de samenwerking met bedrijfsleven, overheid en andere maatschappelijke partijen (transdisciplinair) bevorderen en faciliteren is de kern van het beleid voor onderwijs en onderzoek van de UvA voor de komende decennia. Samenwerking is noodzakelijk. Deze noodzaak komt voort uit de huidige eisen en dynamiek van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. Daarnaast is samenwerking cruciaal om invulling te geven aan de maatschappelijke rol van universiteiten. De UvA is een stadsuniversiteit en wil de verbinding aangaan met de stad en de partijen die hierin een rol spelen. Doel hierbij is om bij te dragen aan de economische, sociale en culturele ontwikkeling van de metropoolregio Amsterdam.

Wat betreft het wetenschappelijke belang van samenwerking, zegt Dymph van den Boom, rector magnificus van de UvA:

‘The value of (inter)disciplinary and multi-faceted collaboration is widely recognised as being instrumental in increasing global competitiveness, effectively addressing the growing complexity of research questions, leveraging more and better funding, increasing the mobility of researchers and creating exchange opportunities for postdoctoral fellows and (post)graduate students.’

De UvA bevordert de interdisciplinaire samenwerking onder meer door de onderzoeksprofielen aan te scherpen. De UvA heeft 15 onderzoekszwaartepunten benoemd. Deze onderzoekszwaartepunten behoren tot het beste wat de UvA te bieden heeft en zijn internationaal toonaangevend. De onderzoeksinstituten die deze programma's voeren zijn succesvol, verwerven externe subsidies en trekken gerenommeerde onderzoekers en studenten aan. De 15 onderzoekszwaartepunten zijn zonder uitzondering interdisciplinair en vragen om samenwerking met derden.

De 15 onderzoekszwaartepunten

Global Health and Development
Systems Biology
Brain and Cognitive Sciences
Cultural Heritage and Identity
Cultural Transformations and Globalisation
Oral Inflammation and Infection
Bio-engineering
E-science
Astroparticle Physics
Urban Studies
Behavioural Economics
Corporate Governance
Information Law
International Rule of Law
Private and Public European Law

Deze onderzoekszwaartepunten geven aan waar de UvA in wil excelleren en sluiten aan op een aantal speerpunten van regionale innovatie waarover de UvA afspraken heeft gemaakt met de Amsterdam Economic Development Board. De speerpunten zijn: creatieve industrie (design en gaming), ICT, zakelijke en financiële dienstverlening, food & flowers, toerisme en congressen, life sciences en logistiek. In de zwartepunten komen het wetenschappelijk en maatschappelijk belang van samenwerking samen.

De OECD-review uit 2011 van de Amsterdamse regio als kenniseconomie maakt duidelijk dat de Amsterdamse kennisinstellingen uitstekende kaarten hebben, maar dat er in de samenwerking met overheid en bedrijfsleven nog veel valt te winnen. Door verwante wetenschappelijke disciplines en voorzieningen, bedrijfsleven en maatschappelijke partijen fysiek dicht bij elkaar te brengen wordt aan een belangrijke voorwaarde voor samenwerking voldaan.

De UvA werkt nu al meer dan 12 jaar aan de bouw van een doelgerichte campusinfrastructuur waar verwante wetenschappelijke disciplines geclusterd gehuisvest worden: alfa, bèta, gamma en medisch, respectievelijk op het Binnengasthuisterrein, in de Watergraafsmeer (Science Park Amsterdam), op het Roeterseiland en in Amsterdam Zuidoost.

De clustering van bèta, gamma en medisch is al jaren aan de gang en zeer succesvol. Nu is de beurt aan de Geesteswetenschappen. Zij lopen nog achter in hun clustering. Naast het fysiek bij elkaar brengen van de departementen van FGw in verschillende panden op en rond het BG-terrein heeft de UvA hiervoor de voorzieningen nodig zoals die zijn opgenomen in het ontwerp van de nieuwe Universiteitsbibliotheek Binnengasthuisterrein (UB-BG). Zonder een nieuwe bibliotheek en centrale ontmoetingsplek met voldoende studieplaatsen en multifunctionele ruimtes wordt de alfacampus geen echte campus. Het verbindende element, de gezamenlijke huiskamer voor de departementen van FGw, ontbreekt dan.

Verder zijn nieuwe voorzieningen nodig om de samenwerking met de KNAW veilig te stellen. Voor de Geesteswetenschappen is de samenwerking met de KNAW/NWO-instituten van groot belang. Het hoofdkantoor en een aantal instituten zitten al in Amsterdam en de kans bestaat dat ook de andere KNAW/NWO-instituten op het gebied van de geesteswetenschappen van Den Haag naar de binnenstad van Amsterdam komen. De betrokken organisaties – gemeente Amsterdam, stadsdeel Centrum, UvA en KNAW – en ook de staatssecretaris van Onderwijs zijn voorstander hiervan. Ook de KNAW/NWO-instituten hebben behoefte aan een vakbibliotheek voor hun boeken en aan ruimte voor werkconferenties, presentaties, etc. Wanneer de UvA deze voorzieningen niet kan bieden, bestaat de kans dat de KNAW/NWO-instituten kiezen voor Leiden, dat eveneens in de race is om de instituten aan te trekken.

De KNAW/NWO-instituten die nu nog in Den Haag zitten, maar zich in de Amsterdamse binnenstad willen vestigen zijn:

- Data Archiving and Networked Services (DANS)
- Huygens ING
- e-Humanities Groep (nieuw)

De KNAW/NWO-instituten die al in de binnenstad zitten zijn:

- Meertens Instituut
- NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies

Bij de instituten die van Den Haag naar Amsterdam worden verplaatst gaat het om ca. 150 arbeidsplaatsen.

Conclusie

Een doelgerichte campusinfrastructuur is onontbeerlijk voor de ontwikkeling van de wetenschappelijke kwaliteit van het onderwijs en onderzoek en het bevorderen van de samenwerking met bedrijfsleven, overheid en maatschappelijke partijen. Door het fysiek bij elkaar brengen van voorzieningen en wetenschappers uit verschillende disciplines wordt de slagkracht vergroot, kunnen betere oplossingen sneller onderzocht en uitgewerkt worden en zijn er meer mogelijkheden om talenten (studenten en docenten) aan de UvA te binden. De campuslocatie stimuleert de transfer van kennis naar kunde en draagt hierdoor bij aan maatschappelijke en economische innovatie. In het Sciencepark wordt dit iedere dag weer in de praktijk bewezen.

2. Clustering biedt mogelijkheden onderwijs en onderzoek te verbeteren

Clustering betekent dat studie- en onderzoeksfaciliteiten gerealiseerd worden op één plek in plaats van op meerdere locaties verdeeld over de stad. Zo heeft de UvA op het Sciencepark veel geïnvesteerd in computer-capaciteit, computernetwerken, in rekenkracht (SARA) en in de ontwikkeling van verschillende laboratoria.

Ook de Faculteit Geesteswetenschappen heeft behoefte aan actualisatie van onderwijsvoorzieningen. Voor deze faculteit is de ontwikkeling van 'Learning Commons' relevant. Dit is een ontwikkeling die het gevolg is van een gewijzigde manier van onderwijs geven en van technische innovaties. 'Learning Commons' wordt door de Canadese York University (Toronto) beschreven als:

'a dynamic, collaborative environment on campus, often physically in the library, that provides assistance to students with information and research needs. It combines individual and group study space, in-depth reference service, and instruction from a variety of sources, including librarians and information technology staff. Some of its key concerns are learning, writing, technology use, and research. Its main purpose is to make student learning easier and more successful.'

Voor de toepassing van deze nieuwe vormen van onderwijs en onderzoek zijn speciale ruimtes nodig: multimedialerplekken en bijbehorende onderwijsruimte, experimenteeruimtes in de vorm van mediatafels en -wanden, practicumruimte voor het voorbereiden en oefenen van presentaties, talenpracticumruimte met speciale practicumplaatsen, ruimtes voor het bekijken en/of editen van films en video (individueel of collectief), onderwijsruimtes om medewerkers up-to-date te houden op het gebied van de ontwikkelingen in bibliotheek/IT/media en studiezalen voor het geven van workshops aan studenten voor de ontwikkeling van academische vaardigheden, het leren van vaardigheden in het gebruik van de collectie en het bijbrengen van vaardigheden om digitale ontwikkelingen in te kunnen zetten in onderzoek. (Uit: Digitalisering en de Universiteitsbibliotheek Geesteswetenschappen).

De nieuwbouw van de Universiteitsbibliotheek op het Binnengasthuisterrein voorziet in al deze ruimtes. Met de nieuwbouw is de UvA dan ook in staat om 'Learning Commons' aan te bieden. De TU Delft stelt in een onderzoek: 'Het verbeteren van bibliotheekfaciliteiten op universiteitscampussen sluit aan op een internationale trend.'

Functies nieuwe UB/BG

Onderwijsruimtes	collegezalen werkgroepzalen talenpracticum multimediazaal
920 studieplaatsen	individuele studieplekken studiecellen groepsruimtes
Boeken	9 kilometer boeken in open opstelling 2 geklimatiseerde magazijnen
Openbare ruimte	multifunctionele zaal (120 zitplaatsen) chat-café
Parkeren	ca 950 fietsparkeerplaatsen ca 100 auto parkeerplaatsen

Het nieuwe gebouw wordt qua bouw en structuur zo opgezet dat het eenvoudig kan worden aangepast aan veranderende onderwijs- en onderzoekseisen. De TU-Delft concludeert:

‘Het ontwerp van de UB-BG koerst op een modern informatie- en studiecentrum met allerlei voorzieningen voor ontmoeting en uitwisseling, dat zich kan meten met de beste internationale voorbeelden.’

Conclusie

Met een doelgerichte campusinfrastructuur kan de UvA onderwijs en onderzoek actualiseren en aanpassen aan de mogelijkheden en eisen van deze tijd. Voor de Faculteit Geesteswetenschappen betekent dit dat de UvA de internationaal erkende ‘Learning Commons’ aan kan bieden.

3. Clustering zorgt voor meer efficiency en flexibiliteit in de huisvesting

De UvA heeft teveel ruimte en teveel panden. Daarom richt het Huisvestingsplan (HVP) zich op afstoten van ruimte en verbetering van de overblijvende ruimte. Door verwante wetenschappelijke disciplines en de daarbij horende voorzieningen als laboratoria, bibliotheken, sportcentra, etc. te clusteren is het mogelijk om van 65 panden terug te gaan naar 35 panden (globale doelstelling HVP). Aan dit proces wordt sturing gegeven aan de hand van vier criteria:

1. Huisvestingslasten (huur, rente, afschrijving en onderhoud) mogen in meerjarenperspectief niet meer bedragen dan 10% tot 12% van de omzet van de UvA.
2. Solvabiliteit moet op lange termijn zich bewegen binnen de maatschappelijk aanvaarde bandbreedte van 20% tot 25%.
3. Studentenaantallen. De lange termijn prognose op grond van ramingen van het CPB en OC&W is dat de UvA een stijging van de aantallen studenten mag verwachten. Daarbij wordt gerekend met de structurele deelname aan het hoger onderwijs en niet met de incidentele (demografische) effecten.
4. Normen voor ruimtegebruik door studenten en medewerkers voor onderwijs en onderzoek. Deze normen zijn deels wettelijk en deels vastgesteld door het College van Bestuur.

Minder vierkante meters van betere kwaliteit

UvA reduceert de komende jaren het totaal aan functioneel netto vloeroppervlak met 58.660 m². Dat is ongeveer een kwart van het totaal en qua oppervlakte vergelijkbaar met 6 x de Oudemanhuispoort. De meeste vierkante meters worden gerealiseerd in nieuwe panden (Sciencepark) en in volledig gerenoveerde en gerestaureerde panden (Roeterseiland en Binnenstad). De ontwikkelingskosten, circa 600 miljoen, worden voor een deel uit eigen vermogen gefinancierd en voor een deel met leningen. De solvabiliteit blijft hierbij de komende decennia tussen de 20 en 25%. Wanneer de UvA het aantal vierkante meters niet reduceert, moet de UvA in veel meer panden investeren. Dat kostenniveau zou ten koste gaan van o.a. de solvabiliteit performance van de UvA. Hierbij moet ook rekening gehouden worden met het feit dat iedere meter vloeroppervlak kosten voor onder meer afschrijvingen, financieringskosten (rente) of huur, onderhoud, zakelijke lasten en verzekeringen, en servicekosten met zich meebrengt.

Vastgoedportefeuille* ten behoeve van onderwijs en onderzoek

Binnenstad	79.670 fno **	43.100 fno
Roeterseilandcomplex	94.170 fno	57.600 fno
Science Park	37.920 fno	52.400 fno
Totaal	211.760 fno	153.100 fno

* AMC is buiten het overzicht gehouden. De UvA is hiermee al in 1981 begonnen. De campus is volledig operationeel. De volgende stap is dat hier in 2012 wordt begonnen met de uitbreiding van het Medical Business Park

** fno staat voor functioneel netto oppervlakte van een gebouw. Dit is het totaal aan oppervlakte dat gebruikt kan worden voor studie, onderwijs en bergruimte, exclusief ruimte die nodig is voor o.a. installaties, gangen, stalling en buitenberging, sanitair, etc.
(hoofdstuk 4 en 5 HVP 2010)

Groei van studenten en medewerkers

De UvA is tussen 2000 en 2010 gegroeid van 22.000 naar 30.000 studenten. Voor het studiejaar 2010-

2011 zijn ruim 32.000 studenten ingeschreven. Volgens de demografische prognoses van het CPB en het Ministerie van OC&W zet deze groei zich tot 2020 onverminderd voort: uitkomst +33% tussen 2007 en 2020, om daarna licht te dalen tot niveau 2012. Dit scenario is niet maximaal, omdat hierbij geen rekening is gehouden met een groei van het marktaandeel van de UvA. De UvA behoort, samen met de Universiteit Utrecht, in de periode 2005 tot en met 2010 tot de snelst groeiende universiteit van Nederland.

Met het groeiende aantal studenten neemt ook het aantal medewerkers toe. In 2011 werken ruim 5.000 mensen aan de UvA (4.000 fte). In de praktijk is gebleken dat met 1% meer studenten het aantal medewerkers met 0,3% toeneemt. De UvA is daarmee de grootste universiteit van Nederland, een van de grootste werkgevers van Amsterdam en de grootste werkgever van de binnenstad.

Efficiënt ruimtegebruik

Clustering biedt betere mogelijkheden om groei en krimp van studentenaantallen binnen een faculteit op te vangen. Bijvoorbeeld: het aantal studenten geschiedenis daalt een aantal jaren achter elkaar terwijl de belangstelling voor mediastudies en neerlandistiek toeneemt. Wanneer deze departementen in een paar panden zijn gehuisvest op de campus Geesteswetenschappen op en rond het BG, is het makkelijker om te schuiven, dan in de situatie dat de betreffende departementen met de daarbij horende voorzieningen zijn verdeeld over de stad. Dan kan de situatie ontstaan dat het niet langer verantwoord is om een krimpende studie in een bepaald pand te houden, terwijl het onmogelijk is om een onderdeel van een andere studierichting hier naar toe te verhuizen.

Clustering betekent voor studenten en medewerkers ook meer efficiency doordat de faciliteiten dichterbij elkaar gelegen zijn.

Om alle faculteiten en diensten gelijk te behandelen is een ruimtenorm ontwikkeld die onder andere gebruikt wordt om de maatvoering van nieuwbouw- en renovatieplannen te onderbouwen. Deze ruimtenorm is vergeleken met ruimtenormen bij buitenlandse universiteiten en blijkt hiermee overeen te komen.

De ruimtenorm geldt voor zowel personeelsgebonden ruimte als onderwijsgebonden ruimte. Groei en krimp van studenten (en dus personeel) telt door in het areaal waar een faculteit, conform de norm, recht op heeft.

Clustering leidt ook tot meer studieplekken en werkruimtes op een kleiner aantal locaties

nu:	1 studieplek per 12 studenten	circa 2.500 verspreid over 12 locaties
gewenst:	1 studieplek per 10 studenten	minimaal 3.000 verspreid over 4 locaties

Conclusie

De UvA houdt rekening met een groei van 33% van het aantal studenten tot 2020 en een stabilisatie tot het niveau van 2012 daarna. Het huisvestingsplan houdt rekening met deze groei, maar slaagt er tegelijkertijd in om een aanzienlijke reductie in vierkante meters functioneel vloeroppervlak te realiseren. Dat brengt op termijn een besparing in kosten met zich mee, waarmee er meer geld vrijkomt voor het primaire proces: onderwijs en onderzoek. Bovendien leidt de clustering tot meer efficiency – minder reistijd – doordat de verschillende faciliteiten dichterbij elkaar gelegen zijn. Clustering heeft daarnaast als groot voordeel dat de ruimtes flexibel ingezet en makkelijk aangepast kunnen worden aan nieuwe wensen en eisen, zoals die voorkomen in veranderingen in onderwijs en onderzoek. En ten slotte, clustering biedt betere mogelijkheden om groei en krimp van studentenaantallen en medewerkers binnen faculteiten op te vangen.

4. Clustering vergroot de aantrekkingskracht en herkenbaarheid van de UvA

De UvA werkt aan een scherper profiel, waarmee de universiteit zich beter kan profileren ten opzichte van andere kennisinstellingen in binnen- en buitenland. Deze inspanning ligt in het verlengde van de wens van de overheid en de aanbevelingen van de Commissie Veerman. Voor de aangescherpte positionering heeft de UvA gekozen voor twee uitgangspunten: de UvA als stadsuniversiteit en de UvA als grootste alfa-universiteit.

UvA als stadsuniversiteit

De UvA heeft er voor gekozen om een stadsuniversiteit te zijn. Dit impliceert dat de UvA zich verbindt aan de stad en aan alle partijen die daarin een rol spelen. Wat dit betekent voor de binnenstad heeft wethouder en locoburgemeester Lodewijk Asscher in 2011 als volgt geformuleerd:

“De campus die de UvA bouwt op en rond het Binnengasthuisterrein is een verrijking voor Amsterdam. De campus van de UvA brengt cultuur, studenten, bedrijvigheid en gezelligheid samen. Het is niet voor niets één van onze sleutelprojecten in de binnenstad. Het project levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van de binnenstad. Daar trekken we nieuwe internationale bedrijven mee aan. Tel daar flink wat extra toeristen en internationale studenten bij op en de conclusie is dat het goed voor Amsterdam en goed voor de UvA is. De aanwezigheid van veel hoogopgeleide mensen is een belangrijke factor voor bedrijven en instellingen om zich in de Amsterdamse metropool te vestigen. Amsterdam en UvA hebben elkaar nodig om hun nationale en internationale posities te versterken.”

Met andere woorden, de binnenstadcampus kan een belangrijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid van het 1012-gebied. Omgekeerd is de aanwezigheid in het centrum van grote waarde voor de UvA, omdat de binnenstad van Amsterdam van oudsher grote aantrekkingskracht uitoefent op (internationale) studenten en wetenschappers. Wanneer de clustering op het Binnengasthuisterrein niet mogelijk is en de UvA moet uitwijken naar een locatie buiten de binnenstad of zelfs buiten de Ring, betekent dit een belangrijk keuze-argument pro UvA minder.

UvA als grootste alfa-universiteit

De UvA wil zich profileren als de universiteit voor de alfawetenschappen. De UvA heeft hiervoor een sterke basis. Nu al is de UvA de grootste alfa-universiteit van Nederland en behoort zij kwalitatief tot de beste van Europa. De UvA kan zich meten met onder andere Parijs, Oxford, Heidelberg en Gottingen. Deze positie heeft zij te danken aan het feit dat zij een rijke historie heeft in de geesteswetenschappen. De universiteit beschikt over sterk ontwikkeld erfgoed. Verder draagt de aanwezigheid van een groot aantal KNAW/NWO-instituten bij aan het onderwijs- en onderzoekklimaat op het gebied van geesteswetenschappen.

De UvA wil deze positie in de komende jaren versterken door clustering. Door alle departementen van de Faculteit Geesteswetenschappen in onderlinge samenhang te huisvesten bevordert de UvA de interdisciplinaire samenwerking en versterkt zij haar naam als alfa-universiteit. Ook het verbeteren van de onderzoek- en onderwijsvoorzieningen (‘Learning Commons’) middels een nieuwe bibliotheek annex studiecentrum draagt bij aan een scherper profiel.

Conclusie

Clustering vergroot de aantrekkingskracht van de UvA. Dankzij clustering in de binnenstadcampus kan de UvA zich scherper profileren als stadsuniversiteit en als grootste alfa-universiteit. Door een duidelijke verbinding met de stad wordt de herkenbaarheid van de universiteit vergroot en haar positie in binnen- en buitenland versterkt.

5. Stand van zaken huisvestingsbeleid, 12 jaar werken aan clustering

Er zijn dus vier zwaarwegende argumenten voor clustering. Daarnaast geldt: clustering is niet van vandaag of morgen. Al 12 jaar is clustering speerpunt van het huisvestingsbeleid van de UvA. De UvA bevindt zich al in een ver gevorderd stadium met het uitvoeren van het huisvestingsplan.

- het Sciencepark in de Watergraafsmeer is de campus voor de bètawetenschappen. De nieuwbouw voor de Faculteit Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica en het Universitair Sportcentrum zijn in 2010 in gebruik genomen. Het Amsterdam University College is in aanbouw en wordt in 2012 opgeleverd.
- de campus voor de medische studies (Faculteit Geneeskunde) rond het AMC is sinds 1983 in gebruik. Vanaf 2012 wordt hier verder gebouwd aan het Medical Business Park om ruimte te bieden aan het toenemende aantal 'spin-offs', veelal onderzoeksbedrijven die zijn voortgekomen uit het AMC. Ook het Nederlands Instituut voor Neurowetenschappen (een KNAW-instelling), de medische afdeling van het Koninklijk Instituut voor de Tropen en het Academisch Psychiatrisch Centrum zijn hier gevestigd;
- de herontwikkeling van het Roeterseiland ten behoeve van de gammacampus (Faculteiten Maatschappij- en Gedragwetenschappen, Rechtsgeleerdheid, Economie en Bedrijfskunde) is in volle gang en zal in 2015 gereed zijn. De nieuwbouw voor de Business School of Economics van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde is al geruime tijd in gebruik.
- de Binnenstadcampus voor de Geesteswetenschappen, de Universiteitsbibliotheek annex studiecentrum en de ruimte voor erfgoedcollecties zijn volop in ontwikkeling. Een aantal onderdelen hiervan is in de periode 2004-2007 gerealiseerd:
 - restauratie en renovatie van de Agnietenkapel en Purperhoedenveem
 - restauratie en renovatie van de monumentale panden aan de Oude Turfmarkt 129 voor de bibliotheek Bijzondere Collecties
 - huisvesting van het departementen Mediastudies en het Amsterdams Archeologisch Centrum in het voor hen gerenoveerde pand BG1, Turfdraagsterpad 1-9
 - het definitief ontwerp voor de restauratie en renovatie van het naastgelegen pand BG2, Turfdraagsterpad 15-17 voor het departement Kunst-, religie- en cultuurwetenschappen is in 2011 afgerond
 - verhuizing van CREA uit BG2 naar de gerenoveerde Diamantslijperij op het Roeterseiland zal in januari 2012 plaatsvinden. UvA kan dan in principe beginnen met de restauratie en renovatie van BG2, maar de UvA maakt voorlopig pas op de plaats totdat duidelijk is of de inpassing van de FGw conform plan en dus met een UB-BG mogelijk is.

Ruim de helft van de 600 miljoen euro die de UvA voor haar huisvestingsoperatie heeft gepland, is al besteed. Hiervan is 30 miljoen euro naar de ontwikkeling van de Binnenstadcampus gegaan. Deze campus komt voor 87% in de bestaande gebouwen, die hiervoor gerestaureerd en gerenoveerd worden. De rest, circa 13%, is nieuwbouw en betreft de bouw van een bibliotheek/studiecentrum voor de geesteswetenschappen.

Consequenties vertraging besluitvorming UB-BG

De ontwikkeling van een nieuwe bibliotheek/studiecentrum als hart van de Binnenstadcampus (UB-BG) voor de geesteswetenschappen is een integraal onderdeel van het huisvestingsbeleid. Vertraging en eventueel afstel van de nieuwbouw heeft in deze fase van de uitvoering van het huisvestingsbeleid twee belangrijke consequenties. In de eerste plaats dreigt er langdurige leegstand van een aantal gezichtsbepalende panden op en rond het BG-terrein. Deze panden komen leeg door verhuizing van de huidige gebruikers naar Roeterseiland en UvA stelt investeringen in de planvorming voor en uitvoering van deze panden uit tot duidelijkheid ontstaat over de UB-BG. In de tweede plaats lopen de UvA en de KNAW het risico dat de mogelijke komst van de KNAW/NWO-instituten, die nu nog in Den Haag zitten, niet doorgaat.

De uitvoering van het huisvestingsbeleid wordt gekenmerkt door een grote onderlinge samenhang en vraagt om zorgvuldige voorbereiding en planning. Naarmate de herontwikkeling van de campus op het Roeters-eiland vordert kunnen de afdelingen van de Faculteit Maatschappij- en Gedragwetenschappen, die nu nog op het BG-terrein zitten, naar het Roeterseiland verhuizen. De volgende stap is de restauratie en renovatie van de panden die zij achterlaten op het BG-terrein. De UvA kan hiermee beginnen wanneer duidelijk is of de nieuwe UB gebouwd mag worden. Wanneer dit niet het geval is komt het inpassingsplan van de Faculteit Geesteswetenschappen op losse schroeven te staan en zal opnieuw bekeken moeten worden wat de mogelijkheden zijn. Clustering blijft hoe dan ook het uitgangspunt.

Dit betekent dat zo lang niet duidelijk is of de UvA een nieuwe UB/studiecentrum kan bouwen op deze locatie, het voor de UvA niet verantwoord is verder te gaan met inpassing van de departementen van Geesteswetenschappen. Want wanneer de nieuwe bibliotheek niet gebouwd kan worden, zal er een ander plan gemaakt moeten worden. De gebouwen op en rond het BG-terrein moeten dan misschien een andere bestemming krijgen dan wel moeten worden afgestoten. Het gaat hierbij om:

- BG2, BG3, BG5 en de Oudemanhuispoort,
- het Bungehuis, het P.C. Hoofthuis en het Kunsthistorisch Instituut
- het Oost-Indisch Huis, het Bushuis en het Spinhuis
- De UB-Singel
- de Tweede Chirurgische kliniek en het Zusterhuis die nu al leeg staan en tijdelijk gebruikt worden door Crea, studentenverenigingen en de redactie van Folia. Om dit mogelijk te maken heeft de UvA in 2007 meer dan een miljoen euro geïnvesteerd in de brandveiligheid van de gebouwen. Nieuwe investeringen in onderhoud van de gebouwen acht de UvA op dit moment niet verantwoord.

Conclusie

Het huisvestingsbeleid van de UvA is al 12 jaar lang gericht op clustering. De UvA wil door op de ingeslagen weg en haar plannen voor vier open stadscampussen, die nu voor meer dan 50% zijn gerealiseerd, verder uitvoeren.



UVA: NAAR VIER OPEN STADSCAMPUSSEN.

BIJLAGEN

- Bijlage 1: Mijlpalen besluitvorming Binnenstadcampus
- Bijlage 2: Inpassing Faculteit Geesteswetenschappen
- Bijlage 3: Samenvatting in feiten

Mijlpalen besluitvorming Binnenstadcampus

De UvA heeft inzake het Binnengasthuisterrein altijd met de grootst mogelijke zorgvuldigheid en in nauw overleg met gemeente- en stadsdeelbestuur geopereerd. Bestuurlijk gezien hebben de lichten voor de bouw van een nieuwe UB op deze locatie altijd op groen gestaan. Bovendien is de bouw van een nieuwe bibliotheek/ studiecentrum op deze plek in 2009 door de gemeente en het stadsdeel aangewezen als één van de sleutelprojecten van het 1012-programma.

- 1999 College van B&W stemt in met huisvestingsbeleid UvA onder voorbehoud. Wethouder Stadig verklaart 'dat het gemeentebestuur van Amsterdam in principe positief staat tegenover de uitgangspunten van het door de Universiteit voorgestane huisvestingsbeleid en bereid is medewerking te verlenen aan de realisering daarvan.'
- 2001 Gemeenteraad besluit in het kader van de voorbereiding van het bestemmingsplan 'in beginsel medewerking te verlenen aan de vestiging van de Faculteitsbibliotheek en Faculteit Geesteswetenschappen op het Binnengasthuisterrein.' In deze besluitvorming is uitdrukkelijk sprake van eventuele nieuwbouw voor een bibliotheek ter plaatse van het huidige Zusterhuis en de voormalige Theaterschool (= Tweede Chirurgische Kliniek). De randvoorwaarden voor de planvorming voor de bibliotheek zullen worden vastgelegd in het bestemmingsplan BG-terrein e.o.
- 2001 Staatssecretaris OCW wijst Binnengasthuiscomplex aan als rijksmonument.
- 2002 Bestemmingsplan BG-terrein wordt door gemeenteraad vastgesteld en door GS goedgekeurd.
- 2003 Raad van State keurt bestemmingsplan BG-terrein vrijwel geheel goed.
- 2006 UvA dient beginselaanvraag in voor de bibliotheek op het BG.
- 2008 DB stadsdeel Amsterdam Centrum geeft aan een formele aanvraag tot het realiseren van een nieuwe bibliotheek op het BG-terrein positief te behandelen. Dit leidt op 25 maart 2008 tot het principe-standpunt van het DB om mee te werken aan de door de UvA voorgenomen nieuwbouw voor een universiteitsbibliotheek op het BG-terrein, ondanks het feit dat daarvoor helaas een rijksmonument geheel en een gedeeltelijk zou moeten worden gesloopt en één binnenhof zou moeten worden opgeofferd.
- 2008 UvA vraagt bouwvergunning en monumentenvergunning aan.
- 2009 DB stadsdeel Amsterdam Centrum verleent UvA een monumentenvergunning voor het slopen van de Tweede Chirurgische kliniek en het gedeeltelijk slopen van het Zusterhuis.
- 2009 Stadsdeelraad Amsterdam Centrum en vervolgens gemeenteraad stellen strategienota 1012 vast. In de nota staat: 'De herstructurering van het BG-terrein met de komst van de bibliotheek beschouwen wij als een belangrijke versterking van dit gedeelte van het 1012 gebied als onderwijscluster. Aanvullend op deze ontwikkelingen wordt de openbare ruimte van de Nieuwe Doelenstraat en de Oude Turfmarkt heringericht. De Oude Turfmarkt krijgt een autoluw karakter, waarmee een prachtig groot verblijfsgebied wordt toegevoegd.'
- 2011 Rechtbank Amsterdam oordeelt dat het besluit van het DB van het stadsdeel Amsterdam Centrum om de monumentenvergunning te verlenen niet berust op een deugdelijke motivering en vernietigt het besluit. UvA gaat in hoger beroep.

Bijlage 2

Inpassing Faculteit Geesteswetenschappen



Samenvatting in feiten

Bevorderen van samenwerking

- UvA brengt verwante wetenschappelijke disciplines samen in vier open stadscampussen. Het Science Park voor bèta-studies is klaar, AMC en ACTA voor de medische studies zijn klaar en het Roeterseiland voor de gamma-studies wordt in 2015 volledig in gebruik genomen. De Binnenstadcampus voor de alfa-studies is volop in ontwikkeling.
- Alle 15 onderzoekszwaartepunten van de UvA richten zich op interdisciplinaire samenwerking.
- De OECD-review uit 2011 van de Amsterdamse regio als kenniseconomie maakt duidelijk dat de Amsterdamse kennisinstellingen een uitstekende reputatie hebben, maar dat er in de samenwerking met overheid en bedrijfsleven nog veel valt te winnen.
- In overleg met de Amsterdam Economic Development Board maakt de UvA afspraken over de speerpunten van regionale innovatie.
- De meeste partijen – staatsecretaris, gemeentebestuur en stadsdeelbestuur, KNAW en UvA – onderkennen het belang van de komst van de KNAW/NWO-instituten naar Amsterdam. Het betreft de onderzoeksinstituten die gelieerd zijn aan de Geesteswetenschappen.

Verbeteren van onderwijs en onderzoek

- De Faculteit Geesteswetenschappen heeft grote behoefte aan het actualiseren van onderwijsvoorzieningen als gevolg van gewijzigde manieren van onderwijs geven en van technische innovaties.
- Het aantal studenten groeit van 2000 tot en met 2020 met meer dan 30% en krimpt daarna met 10%.
- Er is een tekort aan studieplekken in de binnenstad. De UvA biedt nu 1 studieplaats aan iedere 12 studenten. Dat moet straks 1 studieplaats per 10 studenten zijn.
- Het bestaande gebouw van de UB aan het Singel kan de noodzakelijke vernieuwingen ('Learning Commons') en toenemende vraag naar studie- en werkplekken niet accommoderen.

Meer efficiency en flexibiliteit

- Huisvestingsbeleid zorgt er voor dat de huisvestingslasten ook de komende decennia niet meer dan 10% tot 12% van het totale budget van de UvA bedragen.
- De solvabiliteit blijft op de lange termijn binnen de maatschappelijk aanvaarde bandbreedte van 20% en 25%.
- Clustering levert de komende jaren een reductie op van 58.660 m² fno. Dat is een gebouw 6 x groter dan de Oudemanhuispoort.
- Het totale budget voor de uitvoering van het huisvestingsplan uit 1998 bedraagt 600 miljoen euro. Hiervan is de helft besteed.
- Een belangrijk deel van de financiering van het huisvestingsplan komt uit de verkoop van panden die door clustering afgestoten kunnen worden.
- Aan de ontwikkeling van de Binnenstadcampus is tot nu toe ruim 30 miljoen euro uitgegeven.

Vergroten van aantrekkingskracht en herkenbaarheid

- De Faculteit Geesteswetenschappen van de UvA is de grootste van Nederland en behoort tot de Europese top.
- Amsterdam heeft uitstekende papieren om zich op de Geesteswetenschappen nationaal en internationaal verder te profileren.
- De UvA is met ruim 4.000 fte en 5.000 werknemers één van de grootste werkgevers van Amsterdam.
- De Binnenstadcampus wordt voor het overgrote deel - 87% - ondergebracht in de bestaande gebouwen. Dit zijn voor een groot deel monumentale panden die hiervoor gerestaureerd en gerenoveerd worden. De rest is nieuwbouw en betreft de bouw van de nieuwe UB-BG.
- De bouw van een nieuwe bibliotheek/studiecentrum op deze plek is in 2009 door de gemeente en het stadsdeel aangewezen als één van de sleutelprojecten van het 1012-programma.

Universiteit van Amsterdam

HuistvestingsOntwikkeling

Spui 21

1012 WX Amsterdam

Postbus 19268

1000 GG Amsterdam

T 020 525 2443

F 020 525 2136

www.uva.nl/huistvesting